

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

**ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ»**

*(для студентів 3 курсу денної та 4 курсу заочної форм навчання
напряму підготовки 6.020107 – «Туризм»)*

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування»
(для студентів 3 курсу денної та 4 курсу заочної форм навчання за напрямом
підготовки 6.020107 – «Туризм») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.:
І. О. Самойленко. – Х.: ХНАМГ, 2011 – 26 с.

Укладач: І. О. Самойленко

Рецензент: проф., к.е.н. Є. М. Кайлюк

Рекомендовано кафедрою менеджменту і маркетингу в міському
господарстві, протокол засідання № 4 від 15.10.2010 р.

Зміст

	стор.
Вступ.....	4
1. Програма навчальної дисципліни.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	7
1.5. Анотації дисципліни.....	8
2. Робоча програма навчальної дисципліни.....	13
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	13
2.2. Зміст дисципліни.....	14
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями.....	15
2.2.2. План лекційного курсу.....	16
2.2.3. План практичних (семінарських) занять.....	17
2.2.4. Індивідуальне завдання (ІНДЗ).....	17
2.3. Самостійна робота студентів.....	18
2.4. Засоби контролю та структура	19
2.5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	25

ВСТУП

Викладання курсу «Бізнес-планування» зорієнтовано на освоєння студентами основних теоретичних положень та процедури планування розробки та впровадження різних проектів сучасного підприємства міського господарства.

Засвоєння курсу дає можливість майбутнім спеціалістам робити висновки щодо конкретних ситуацій планування нововведень на підприємствах туристичного та готельно-ресторанного господарства; ефективно користуватися національними законодавчими і нормативними документами, щодо планування на підприємстві; визначати доцільність впровадження нововведень. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з літературою, довідниками та нормативно-правовими актами.

Програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування» розроблена на основі:

ГСВО МОНУ Освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра напрямку підготовки 0504 - «Туризм».

ГСВО МОНУ Освітньо-професійна програма бакалавра напрямку підготовки 0504 - «Туризм».

СВО ХНАМГ Робочий навчальний план підготовки бакалавра напряму 0504 – «Туризм» професійного спрямування 6.050400 - «Туризм», 2008 р.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців системи спеціальних знань спрямованих на пізнання методики планування діяльності організації і складання бізнес-планів, розробки комплексного підходу до бізнес-планування в галузі туристичного господарства.

Основними завданнями, що будуть вирішені у процесі викладання дисципліни, є:

- вивчення теорії та практики діяльності туристичного підприємства;
- розвиток умінь самостійно виконувати відбір показників для складання плану, оцінювати фінансово-економічний стан підприємства та розробляти оперативні плани.
- набуття навичок планування виробничої діяльності підприємства та складання бізнес-плану підприємства.

Предметом вивчення є основи планування діяльності організації.

Навчальна дисципліна «Бізнес-планування» належить до циклу обов'язкової (за вибором студента) професійної дисципліни за галуззю знань 0201 «Культура» і напряму підготовки 6.020107 «Туризм».

Таблиця 1.1 – Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки бакалавра

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
1. Економічна теорія	1. Інноваційний менеджмент
2. Економіка підприємства	2. Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі
3. Основи менеджменту	
4. Економіка і ціноутворення на підприємствах туристичної галузі	
5. Основи наукових досліджень	

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. «Бізнес-планування» (2/72)

Таблиця 1.2 – Обсяг модулів дисципліни

Найменування тем змістовного модуля	Години
Змістовий модуль 1. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	
Тема 1. Види планів. Методи та способи планування	2
Тема 2. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування. Основні етапи створення туристичного та готельно-ресторанного бізнесу	2
Тема 3. Маркетинг в туризмі. Реклама в індустрії туризму та готельно-ресторанній справі	2
Всього по ЗМ 1	6
Змістовий модуль 2. ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	
Тема 4. Ресурсний потенціал. Виробнича база підприємств сфери туризму та готельно-ресторанного бізнесу	2
Тема 5. Фінансова та цінова політика підприємств туризму та готельно-ресторанної справи	2
Тема 6. Ризики та страхування туристичної діяльності	2
Всього по ЗМ 2	6
Всього по модулю	12

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

(відповідно до галузевих стандартів ОКХ і засобів діагностики (ЗД): виробничі функції, типові завдання діяльності і вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни)

Таблиця 1.3 - Освітньо-кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалаврів

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Типові завдання діяльності, в яких використовують вміння і знання	Виробничі і соціальні функції, до яких відносяться типові задачі діяльності
1	2	3
Бакалавр повинен вивчити: - основні теоретичні положення для складання бізнес-плану з туристичного бізнесу; - класифікацію бізнес-планів та видів планування на підприємстві; - види проектів та їх призначення; - перелік основних робіт по складанню бізнес-плану з туристичного бізнесу.	Виробнича	Проектувальна, виконавча

1	2	3
Бакалавр повин вміти: <ul style="list-style-type: none"> • проводити дослідження та відбір показників для складання бізнес-плану використовуючи розглянуті в науковій дисципліні методи; • аналізувати результати досліджень, використовувати їх для оптимізації фінансово-економічного стану підприємства; • розробляти оперативні плани організацій та підприємств; • складати бізнес-план підприємства туристичного підприємства. 	Виробнича	
Бакалавр повинен вміти використовувати нормативно-правову та технічну документацію, науково-технічну літературу та застосовувати отриманні знання на практиці.	Соціально-виробнича	Управлінська, організаційна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1.4.1. Основна література

1. Горемыкин В.А. Бизнес-план – М., 2002. – 864с.
2. Бизнес-план. Методические материалы. / Под ред. Колесникова – М., 2002. – 256с.
3. Бизнес-планирование / Под ред. В.М. Попова – М.: Финансы и статистика, 2001.– 672с.
4. Любанова Т.П., Мясоедова Л.В., Грамотенко Т.А., Олейникова Ю.А. Бизнес-план: Учебно-методическое пособие. – М.: Книга сервис, 2003. – 96с.
5. Попов В.М. Сборник бизнес-планов: С рекомендациями и комментариями: учебно-методическое пособие / Попов В.М., Ляпунов С.И., Зверев А.А., Млодик С.Г.: под ред. д-ра экон. Наук, проф. В.М. Попова и д-ра экон. С.И. Ляпунова. – 5-е изд., пере раб. – М.: УНОРУС, 2005. – 336с.
6. Конспект лекцій з курсу «Бізнес-планування» для студентів 4 курсу денної і 5 курсу заочної форм навчання спеціальності (6.050201) «Менеджмент організацій». – Харків: ХНАМГ, 2007 – 137с.
7. Методичні вказівки до проведення практичних занять з курсу «Бізнес-планування» (для студентів 4 курсу денної і заочної форм навчання спеціальності «Менеджмент організацій» – 6.050200) / Укл.: Колонтаєвський О.П, Самойленко І.О. – Харків: ХНАМГ, 2008 – 22 с.

1.4.2. Додаткові джерела

8. Балабанов И. Экономика туризма. — М.: Финансы и статистика, 1993.
9. Яковлев Г. А. Экономика и статистика туризма. — М. 2004.
10. Квартальнов В.А. Стратегический менеджмент в туризме: современный опыт управления. - Москва: Финансы и статистика, 2000.
11. Послуги в Україні. Туризм. Готелі. Харчування (Законодавство, стандартизація, класифікація, сертифікація): Нормативні документи. - Львів, 1999.

1.5. Анотації дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни

«Бізнес-планування»

Мета: набуття практичних спеціальних знань спрямованих на пізнання методики планування діяльності туристичного підприємства, формування у майбутніх фахівців системи спеціальних знань, спрямованих на пізнання методології планування діяльності підприємства, складання бізнес-планів, розробки комплексного підходу до бізнес-планування.

Основними завданнями, що будуть вирішені у процесі викладання дисципліни, є:

- вивчення теорії та практики діяльності туристичного підприємства;
- розвиток уміння самостійно виконувати відбір показників для складання плану, оцінювати фінансово-економічний стан підприємства та розробляти оперативні плани підприємства.
- набуття навичок планування виробничої діяльності підприємства та складання бізнес-плану підприємства.

Предметом вивчення є основи планування діяльності туристичного підприємства.

Модуль 1. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто теоретичні і методологічні основи дисципліни; поняття управління та планування, місце планування в системі менеджменту, форми планування і види планів, технологія планування. Показана об'єктивна необхідність планової діяльності в умовах ринкової економіки. Розглянуто організацію планування розвитку туристичного бізнесу.

Розглянуто методологію планування, принципи та методи планування. Проведено аналіз функцій планування ділового розвитку фірми.

Визначено поняття бізнес-плану й бізнес планування та мета створення бізнес-плану. Розглянуто основні етапи розробки, особливості й обсяги бізнес-планів та основні види бізнес-планів.

Розглянуто основні етапи створення туристичного підприємства,

туроператорську та турагентську діяльність підприємств туризму. Відображено процес ліцензування туристичної діяльності.

Розкрито суть і зміст маркетингу в туризмі, організація і проведення маркетингових досліджень. Визначено поняття і напрямки рекламної діяльності туристичного підприємства та форми організації рекламної діяльності.

Модуль 2. ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто характеристику конкурентного середовища та аналіз сильних та слабких сторін (SWOT-аналіз) підприємств, визначення найбільш конкурентоспроможного продукту.

Розглянуто виробничу програму підприємств туристичного бізнесу та розрахунок потреби в основних виробничих фондах. Показано процес планування обсягу реалізації продукції та розрахунку потреби в ресурсах на виробничу програму сфери туризму, розрахунку потреби в персоналі та заробітній платі та потреби в додаткових інвестиціях. Проведено аналіз кошторису витрат і калькуляція собівартості. Проаналізовано транспортні засоби, розваги та програмне забезпечення туризму

Розглянуто обґрунтування вибору юридичної форми організації бізнесу та визначення потреби в персоналі з розподілом по категоріях, створення організаційної структури управління підприємства.

Розглянуто зміст, завдання та методи фінансового планування; прогноз звіту про доходи і видатки. Показано рух грошових коштів внаслідок фінансової діяльності підприємства та прогноз балансу активів та пасивів підприємства.

Розглянуто зміст і форми фінансової діяльності туристичного підприємства. Витрати підприємства і ціна на туристичний продукт (послуги). Обґрунтовано економічну ефективність діяльності туристичного підприємства.

Розглянуто загальне поняття ризику та проаналізовані види ризиків.

Проведено аналіз бізнес-планів: фінансового оздоровлення підприємства, реорганізації підприємства, інноваційного проекту та диверсифікації діяльності

підприємства.

Аннотация программы учебной дисциплины

«Бизнес-планирование»

Цель: приобретение практических специальных знаний направленных на познание методики планирования деятельности туристического предприятия, формирование у будущих специалистов системы специальных знаний направленных на познание методологии планирования деятельности предприятия, составления бизнес-планов, разработки комплексного подхода к бизнес-планированию.

Основными заданиями, которые будут решены в процессе преподавания дисциплины, являются:

- изучения теории и практики деятельности туристического предприятия;
- развитие умения самостоятельно выполнять отбор показателей для составления плана, оценивать финансово-экономическое состояние предприятия и разрабатывать оперативные планы предприятия.
- приобретение навыков планирования производственной деятельности предприятия и составление бизнес-плана.

Предметом изучения являются основы планирования туристической деятельности предприятия.

Модуль 1. ПЛАНИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И СТРАТЕГИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассмотрены теоретические и методологические основы дисциплины; понятия управления и планирования, место планирования в системе менеджмента, формы планирования и виды планов, технология планирования. Показана объективная необходимость плановой деятельности в условиях рыночной экономики. Рассмотрена организация планирования развития туристического бизнеса.

Рассмотрена методология планирования, принципы и методы планирования. Проведен анализ функций планирования делового развития фирмы.

Определено понятие бизнес-план и бизнес планирование и цели создания бизнес-плана. Рассмотрены основные этапы разработки, особенности и объемы бизнес-планов и основные виды бизнес-планов.

Рассмотрены основные этапы создания туристического предприятия, туроператорской и турагентской деятельности. Отражен процесс лицензирования туристической деятельности.

Раскрыта суть и содержание маркетинга в туризме, организация и проведение маркетинговых исследований. Определены понятия и направления рекламной деятельности туристического предприятия, формы организации рекламной деятельности.

Модуль 2. ПРОИЗВОДСТВЕННО-ТЕХНИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассмотрены характеристика конкурентной среды, анализ сильных и слабых сторон (SWOT-анализ) предприятия, определение наиболее конкурентоспособного продукта.

Рассмотрена производственная программа предприятий туристического бизнеса, дан расчет потребности в основных производственных фондах. Показан процесс планирования объема реализации продукции и расчет потребности в ресурсах на производственную программу сферы туризма, расчет потребности в персонале и заработной плате и потребности в дополнительных инвестициях. Проведен анализ сметы затрат, калькуляция себестоимости. Проанализированы транспортные средства, развлечения и программное обеспечение туризма

Рассмотрены обоснования выбора юридической формы организации бизнеса и определение потребности в персонале с распределением по категориям, создание организационной структуры управления предприятием.

Рассмотрено содержание, задачи и методы финансового планирования прогноз отчета о доходах и расходах. Показано движение денежных средств в результате финансовой деятельности предприятия и прогноз баланса активов и пассивов предприятия.

Рассмотрено содержание и формы финансовой деятельности туристического предприятия. Расходы предприятия и цена на туристический продукт (услуги). Обосновано экономическую эффективность деятельности туристического предприятия.

Рассмотрено понятие риска и проанализированы виды рисков. Проведен анализ бизнес-планов: финансового оздоровления предприятия, реорганизации предприятия, инновационного проекта и диверсификации деятельности предприятия.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 2.1 - Розподіл обсягу навчальної роботи студента

Призначення: підготовка	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 72	Напрямок: 6.020107 - «Туризм» Освітньо- кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Статус дисципліни – За вибором студента на ТУР варіативне Рік підготовки: 3-й та 4-й Семестр: 6-й (7-й на заочній формі) Лекції – 12 год. (4год. на заочній формі) Практичні – 12 на денній формі та 8 год. на заочній формі Самостійна робота – 48 год. (60 год. на заочній формі) Вид підсумкового контролю: на денній формі - 6 семестр – екзамен на заочній формі 7-й семестр – залік.

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Бізнес-планування» наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Структура навчальної дисципліни «Бізнес-планування»

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Форма навчання	Семестр (и)	Години									Іспити (семестри)	Заліки (семестри)
			Всього	Аудиторні	У тому числі			Самостій-на робота	У тому числі				
					Лекції	Практичн, семінари	Лабораторні		Кон. роб	КП /КР	РГР		
«Туризм» 6.020107	Денна	6	72	24	12	12	-	48	-	-	25	6	-
	Заочна	7	72	12	2	4	-	60	-	-	30		7

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять (лекції та практика). Ряд питань винесено на розгляд і обговорення під час захисту РГР. Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види

занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2. Зміст дисципліни

Модуль 1. «Бізнес-планування» (2/72)

Змістові модулі (ЗМ):

Модуль 1. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Види планів. Методи та способи планування

Розглянуто теоретичні і методологічні основи дисципліни; поняття управління та планування, місце планування в системі менеджменту, форми планування і види планів, технологія планування. Показана об'єктивна необхідність планової діяльності в умовах ринкової економіки. Розглянуто організацію планування розвитку туристичного бізнесу.

Тема 2. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування. Основні етапи створення туристичного бізнесу

Розглянуто основні етапи створення туристичного підприємства, туроператорську та турагентську діяльність підприємств туризму. Відображено процес ліцензування туристичної діяльності.

Тема 3. Маркетинг в туризмі. Реклама в індустрії туризму

Розкрито суть і зміст маркетингу в туризмі, організація і проведення маркетингових досліджень. Визначено поняття і напрямки рекламної діяльності туристичного підприємства та форми організації рекламної діяльності.

Модуль 2. ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Тема 4. Ресурсний потенціал. Виробнича база підприємств сфери туризму

Розглянуто виробничу програму в підприємствах туристичного бізнесу та розрахунок потреби в основних виробничих фондах. Показано процес планування обсягу реалізації продукції та розрахунку потреби в ресурсах на виробничу програму сфери туризму, розрахунку потреби в персоналі та заробітній платі та потреби в додаткових інвестиціях. Проведено аналіз кошторису витрат і калькуляція собівартості. Проаналізовано транспортні

засоби, розваги та програмне забезпечення туризму

Розглянуто обґрунтування вибору юридичної форми організації бізнесу та визначення потреби в персоналі з розподілом по категоріях, створення організаційної структури управління підприємства.

Тема 5. Фінансова та цінова політика підприємств туризму

Розглянуто зміст, завдання та методи фінансового планування; прогноз звіту про доходи і видатки. Показано рух грошових коштів внаслідок фінансової діяльності підприємства та прогноз балансу активів та пасивів підприємства.

Розглянуто зміст і форми фінансової діяльності туристичного підприємства. Витрати підприємства і ціна на туристичний продукт (послуги). Обґрунтовано економічну ефективність діяльності туристичного.

Тема 6. Ризики та страхування туристичної діяльності

Розглянуто загальне поняття ризику та проаналізовані види ризиків.

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для денної форми навчання наведений у табл. 2.3, а для заочної форми навчання – у табл. 2.4.

Таблиця 2.3 – Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для денної форми навчання.

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього кредит/ /годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1. «Бізнес-планування»	2/72	12	12	-	48
ЗМ 1.1. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	1/36	6	6	-	24
ЗМ 1.2. ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	1/36	6	6	-	24

Таблиця 2.4 – Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для заочної форми навчання.

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього кредит/ /годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1. «Бізнес-планування»	2/72	4	8	-	60
ЗМ 1.1. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	1/36	2	4	-	30
ЗМ 1.2. ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	1/36	2	4	-	30

2.2.2. План лекційного курсу

Таблиця 2.5 – План лекційного курсу з навчальної дисципліни

Зміст	Кількість годин	
	денна	заочна
Модуль 1. «Бізнес-планування»	12	4
ЗМ 1.1. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	6	2
Тема 1. Види планів. Методи та способи планування	2	-
Тема 2. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування. Основні етапи створення туристичного бізнесу	2	1
Тема 3. Маркетинг в туризмі. Реклама в індустрії туризму	2	1
ЗМ 1.2. ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	6	2
Тема 4. Ресурсний потенціал. Виробнича база підприємств сфери туризму	2	-
Тема 5. Фінансова та цінова політика підприємств туризму	2	1
Тема 6. Ризики та страхування туристичної діяльності	2	1

2.2.3. План практичних (семінарських) занять

Таблиця 2.6 – План практичних занять з навчальної дисципліни

Тема практичних занять	Обсяг у годинах по формах навчання	
	Денної	Заочної
1. Планування грошових надходжень в діяльності підприємства	2	2
2. Формування і розподіл прибутку в туристичних підприємствах	2	2
3. Оборотні активи та їх організація на туристичному підприємстві	2	2
4. Кредитування підприємств туристичної галузі	2	2
5. Фінансове планування роботи туристичних підприємств	2	-
6. Ризик планування	2	-
Всього	12	8

2.2.4. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Програмою дисципліни передбачено виконання індивідуального завдання контрольної роботи. Метою виконання роботи є закріплення теоретичних знань з дисципліни та набуття практичних навичок складання бізнес-планів.

Для виконання контрольної роботи необхідно мати знання з технології виробництва та економіки. Виконання контрольної роботи передбачає визначення виробничих та фінансово-економічних показників проекту по одному з варіантів завдання.

Студенти денної форми навчання виконують розрахункову роботу у 6-му семестрі, а заочної – у 7-му семестрі, приблизний обсяг роботи – 25-30 сторінок, плановий обсяг на розрахунково-графічну роботу – 25 годин.

Розрахункова робота є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною «Бізнес-планування» та вважається зарахованою, якщо студент виконав завдання в повному обсязі та отримав відповідний результат. Розрахункова робота захищається у вигляді презентаційного матеріалу.

Мета підготовки презентації результатів – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами в процесі вивчення дисципліни й оволодіння навичками оформлення і викладення результатів проведеної науково-дослідної

роботи.

Виконання розрахунково-графічного завдання має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни «Бізнес-планування».

Розрахунково-графічне завдання оцінюють за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності й послідовності викладення матеріалу;
- повноти і глибини розкриття теми, проблемної ситуації, аналітичної частини;
- наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми і т. і.);
- кількості використаних джерел;
- використання статистичної інформації, додаткових літературних джерел і ресурсів мережі Internet;
- обґрунтованості висновків;
- наявності конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела;
- якості оформлення, презентації і захисту розрахунково-графічних завдань.

Зарахована розрахункова робота є допуском для студентів денної форми навчання до екзамену у 6-му семестрі та студентів заочної форми навчання у 7-му семестрі.

2.3. Самостійна робота студентів

Для опанування матеріалу дисципліни «Бізнес-планування» окрім лекційних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Основними видами самостійної роботи студента є - вивчення додаткової літератури, робота з довідковими матеріалами, підготовка до практичних занять, підготовка до проміжного й підсумкового контролю, виконання самостійного завдання, виконання (ІЗ) розрахунково-графічної роботи.

Таблиця 2.7 - Розподіл часу самостійної роботи за темами навчальної дисципліни

Зміст навчальної дисципліни (теми, підтеми)	Обсяг у годинах	
	Денна	Заочна
Тема 1. Види планів. Методи та способи планування	3	5
Тема 2. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування. Основні етапи створення туристичного бізнесу.	3	5
Тема 3. Маркетинг в туризмі. Реклама в індустрії туризму	3	5
Тема 4. Ресурсний потенціал. Виробнича база підприємств сфери туризму	4	5
Тема 5. Фінансова та цінова політика підприємств туризму	5	5
Тема 6. Ризики та страхування туристичної діяльності	5	5
РГР	25	30
Всього	48	60

2.4. Засоби контролю та структура екзаменаційного кредиту

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірку й оцінювання знань студентів викладач проводить в наступних формах:

1. Оцінювання виконання розрахунково-графічної роботи.
2. Оцінювання засвоєння питань для самостійного вивчення.
3. Проведення проміжного контролю за допомогою тестів.
4. Проведення модульного контролю за допомогою тестів.
5. Проведення підсумкового письмового заліку.

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання наведені в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 - Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання)	Розподіл балів, %
1	2
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	20
Тест № 1 на комп'ютері (на базі платформи Moodle) по темі 1-2	10
Тест № 2 на комп'ютері (на базі платформи Moodle) по темі 3	

1	2
ЗМ 1.2. ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	20
Тест № 3 на комп'ютері (на базі платформи Moodle) по темі 4-5	10
Тест № 4 на комп'ютері (на базі платформи Moodle) по темі 6	
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1	
Підсумковий тест	40
Всього за модулем 1	100 %

Порядок поточного оцінювання знань студентів денної форми навчання

Поточне оцінювання здійснюють під час проведення тестувань, виконання контрольної роботи та написання бізнес-плану і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- 1) активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- 2) виконання самостійного завдання;
- 3) виконання поточного контролю;
- 4) виконання проміжного контролю.

Оцінку «відмінно» ставлять за умови відповідності виконаного завдання студентом або його усної відповіді за усіма шістьма зазначеними критеріями. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, проведенні розрахунків при виконанні завдань,

винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд на практичних заняттях;

4) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в практичних роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Контроль виконання поставлених задач при проведенні тестування здійснюється протягом 6-го семестру. За успішне та систематичне виконання поставлених завдань протягом двох змістових модулів студент отримує оцінку «відмінно» або по 20 % за поточний контроль. Якщо студент виконує поставлені завдання з відсутністю окремих розрахунків, які пояснюють вирішення завдання, то він отримує оцінку «добре» або по 15 та 10 % відповідно за поточний контроль. Все це враховують у відповідній сумі балів за кожний окремий змістовий модуль (табл. 2.8).

Самостійна робота студентів денної форми навчання контролюється протягом семестру. При оцінюванні практичних завдань і самостійної роботи увагу приділяють також їх якості і самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проведення поточного контролю

Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на лекційні заняття та самостійну роботу. Поточний контроль проводять за допомогою тестів на комп'ютерах в системі дистанційного навчання після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал та самостійні завдання в межах кожної теми змістового модуля. За кожним змістовим модулем проводиться тест (табл. 2.8) і кожному студентові виставляється відповідна оцінка за отриманою кількістю балів. Контрольна робота містить два питання різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на завдання використовуються критерії оцінювання. Для кожного завдання розроблена шкала оцінювання, яка надається викладачем на

розгляд студентів до проведення тесту.

Проведення підсумкового письмового екзамену з Модулю 1

Умовою допуску до екзамену є сума накопичення балів за двома змістовими модулями та РГР, яка повинна бути не менша, ніж 31 % (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ESTC) або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою – табл. 2.9).

Таблиця 2.9 - Шкала перерахунку оцінок результатів навчання в різних системах оцінювання.

Система оцінювання	Шкала оцінювання						
Внутрішній вузівський рейтинг, %	100-91	90-71		70-51		50-0	
Національна 4-бальна і в системі ECTS	5 <i>відмінно</i> <i>A</i>	4 <i>добре</i> <i>B, C</i>		3 <i>задовільно</i> <i>D, E</i>		2 <i>незадовільно</i> <i>FX, F</i>	
Внутрішній вузівський рейтинг у системі ECTS, %	100-91	90-81	80-71	70-61	60-51	50-26	25-0
Національна 7-бальна і в системі ECTS	<i>відмінно</i> <i>A</i>	<i>дуже добре</i> <i>B</i>	<i>добре</i> <i>C</i>	<i>задовільно</i> <i>D</i>	<i>достатньо</i> <i>E</i>	<i>незадовільно*</i> <i>FX*</i>	<i>незадовільно</i> <i>F**</i>
ECTS, % студентів	A 10	B 25	C 30	D 25	E 10	<i>FX*</i>	<i>F**</i>
						<i>не враховується</i>	

* з можливістю повторного складання;

** з обов'язковим повторним курсом

Екзамен здійснюють у письмовій формі за контрольними запитуваннями та розв'язанням задач.

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ECTS згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.9).

Проведення підсумкового письмового екзамену з Модулю 1

Екзамен здійснюють за екзаменаційними білетами, що містять три питання з модулю І (два теоретичних питання і одне практичне завдання) і дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною «Бізнес-планування» (рис. 1). Екзаменаційне завдання оцінюють за 4-бальною системою.

Оцінювання знань студента проводиться за 4-бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язно й обґрунтовано;
- уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її та обґрунтувати ухвалені рішення;
- упевнено відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії й без зауважень з їх боку.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

з дисципліни Бізнес-планування

Спеціальність ТУР **Семестр** 6

1. Роскрити сутність планування в ринковій економіці

2. Надати відповідь на тести.

3. Підприємство може використати два варіанти вкладення капіталу. За першим з 200 випадків було отримано прибуток: 200 000 грн. – у 70 випадках, 300 000 грн. – у 80 випадках, 400 000 грн. – у 50 випадках.

За другим варіантом зі 150 випадків було отримано прибуток: 60 000 грн. – у 50 випадках, 90 000 грн. – у 40 випадках, 100 000 грн. – у 60 випадках.

Вибрати варіант вкладення капіталу, виходячи із середнього очікуваного прибутку.

Затверджений на засіданні кафедри менеджменту і маркетингу у міському господарстві

Протокол № _____ від _____ 200__ р.

Зав. кафедри _____ (_____.) Екзаменатор _____ (_____)

Рис. 1- Зразок екзаменаційного білету

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал обґрунтовано й зв'язно;
- не викликати проблем у виборі рішення при аналізі запропонованої ситуації;

ситуації;

- уміти обґрунтувати ухвалене рішення;
- добре відповідати на запитання екзаменаторів.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- розібратися в запропонованій ситуації і розробити пропозиції щодо її вирішення;

її вирішення;

- позитивно відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії;
- допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Кожне завдання екзаменаційного білета оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює середній арифметичній з суми оцінок кожного завдання. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

Підсумкова оцінка з модулю I навчальної дисципліни «Бізнес-планування» визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру й оцінка за результатами підсумкового екзамену).

2.5. Інформаційно-методичне забезпечення

Таблиця 2.10 - Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Теми, де застосовується
1. Основна література	
1. Горемыкин В.А. Бизнес-план – М., 2002. – 864 с.	З.М.1.1.Теми 1-6.
2. Бизнес-план. Методические материалы. / Под ред. Колесникова – М., 2002. – 256 с.	З.М.1.1. Теми 1-6.
3. Бизнес-планирование / Под ред. В.М. Попова – М.: Финансы и статистика, 2001.- 672 с.	З.М.1.2. Теми 4-6.
2. Додаткові джерела	
4. Балабанов И. Экономика туризма. — М.: Финансы и статистика, 1993.	З.М.1.2. Тема 5.
5.Яковлев Г. А. Экономика и статистика туризма. — М. 2004.	З.М.1.2. Тема 5.
6. Квартальнов В.А. Стратегический менеджмент в туризме: современный опыт управления. - Москва: Финансы и статистика, 2000.	З.М.1.1. Теми 2,3.
7. Послуги в Україні. Туризм. Готелі. Харчування (Законодавство, стандартизація, класифікація, сертифікація): Нормативні документи. - Львів, 1999.	З.М.1.2. Теми 4-6.
8. Песоцкая Е.В. Маркетинг услуг. - С.-Петербург: Питер, 2000.	З.М.1.1.Тема 3.
9. Іванова І.О. Маркетингові можливості сучасного готельного бізнесу в Україні. - Львів, 1997	З.М.1.1.Тема 3.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма та робоча програма навчальної дисципліни
«Бізнес-планування» (для студентів 3 курсу денної та 4 – го курсу заочної
форми навчання за галуззю знань 0201 «Культура» і напряму підготовки
6.020107 «Туризм».)

Укладач: **САМОЙЛЕНКО** Інна Олександрівна

Комп'ютерна верстка: *І.О. Храпко*

План 2011, поз. 379 Р

Підп. до друку 11.04.2011 р.	Формат 60x84/16
Друк на ризографі	Ум. друк. арк. 1,1
Тираж 10 пр.	Зам. № 7149

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №4064 від 12.05.2011 р.